ССРИ халг артисти, Ленин мукафаты лауреаты бәстәкар Гара Гарајевлә журналистин нешәт бәрәдә сөһбәт асан вә мараглы кечди. Бир чох кечмиш мусичиси јетишдирмиш бу мәшгәлиләр адама ишә отағынын диварлары дарыгалыг едир: о тә'тилдә радио, телевизија вә мәктәбдә дискуусијалар васитәсилә мусичи һәвәскарларынын кениш аудиторијасы илә сых әлагә сахлајыр. Мәтбуатда дәрс олунмуш әсәрләрин сечилмәсиндә да бөјүкдүр. Бир сөзлә, бизим ишимиз онун үчүн јахшы вә анлашылыдыр.

— Гара Әбдүлфәзович, мусичи пешаларын мүхтәлифлиндә сизин дүшүнчәләриниз, демәк олар ки, он универсалдыр. Кечмишдә бәстәкарларын әсәрләринә дә мәрәкә, өзәлләт вә чох вахт да публикет олмуштан. Сиз бунун сәбәбини нә көрүрсүнүз?

— Кечмишин көркәмли мусичиләринин публисистик фәалијјәти мәтбуат сәһифәләриндә өз фикирләрини мүдафиә етмәк јаратдығындан дөгрудур. Мусичи јарадычылығында јени-јени чыгырлар јаранмаг сөзүн јувасынын јахшы дәрк едилмәсидир. Бәстәкар үчүн вакуума дүшмәк, динләјичиси илә әлагәни итирмәкдән пис һеч нә јохдур. Бунла көрә да мусичиләрин формалашмасы натичәсиндә јарамаздır. Сәнәт үчүн һагигәтән дәјәрли әсәри тәсадүфи әсәрләрдән ајырмаг — журналистин ән мүһүм көмәји, дөгрусу, јаратмагдыр.

Сәнәт әсәрләрини верилән гијмәтләрдә ардычыллыг вә дөгрулуг, ајдынлыг вә мүасир инчәсәнәтин инкишаф јолларынын дүзкүн мүәјјәнләшдирмәји, ону дәрк едә-едә сәләф әсәрләрә имкан јарадан савад. Бунлар инчәсәнәт бәрәдә әтрафлы билмәкдәр јүксәлмәк, әввәлчә, бәдии һәссаслығын гында кениш мүсбәт резонанс јә вермиш, бир мүддәтдән сонра исә демәк олар ки, инчә сәнәт Үчүнчү симфонијанын јазырдан хејлі чох чанынмыш бир мусичишунасын мәгаләсини дәрч етмишдир. Дөгрусу, мән бир мүәллиф кими бунла мәәтәл галдым, ја'ни ки, гәзетин охуучулары да бу һисси кечирләр.

Тәнгид көрәк субутлара әсаслансын; әхи, журналистин чыхышы. Јени әсәрин тәлејиндә бөјүк рол ојнајыр. Мәсәлән, «Лејли кәзәл» бәстәлијини гыса мүддәт әрзиндә кениш шөһрәт тапмасы, әлбәттә, ону бир чох харичи ölкәләрин сәнәтәрләнә өјнанылмасы әсәр һагғында мүхтәлиф мәтбәләләр — кинчик мә'луматлардан, тутмуш Д. Шостаковичин кими мүәллифләрин рә'јләнә гәдәр — сәнәткарын бојумуза илә үслубун инкишафы вә әнәнәнишмәси ганунујгунлуғу. Бәчәсәнәт кадимләри өз фәрди јарадычылыг јолларына тапдыгдары јеткинлик дөврүнә нисбәтән кәнчлик илләринә ајнанын, гәбул едилмәсә үмумы нормаларын та'синә чох ма'руз галырлар. Мәсәлән, өнчә әсрин 40—50-чи илләри вә сон сә'ни арасында Вердинин үслуб хүсусијјәтләринин, мусичи дилинин нитнәнәсиз, һармонијасы о гәдәр дәрин мишдир ки, санки бу, өз ајрыларын бәстәкарын јарадычылығыдыр. Өзүнүн Биринчи вә Алтынчы симфонијаларында, «Гаратохмаг гадын» операсында да Чаһовскин санки мүхтәлиф адамлардыр. «Мај кечәсләри»ндә јарадан Римски-Корсаков да «Гызылбаш Д. Ешпај, С. Сиисадзе, А. Холмиков, Х. Мирәзадә, Б. Чајковски кими бәстәкарларын да јарадычылығында јохдур.

Мүасир мусичинин инкишаф диалектикасынын дәрк етмәдән тәнгидин бу мүрәккәб процесләр гијмәтләндирә билмәз. Мусичинин јенилији һәссаслығла дүшмәдән ирәли кетмәк олмаз. Өзүндә әр дәмдәјдилмәз, бир јерда сајмаг, ма'јын нагиғәтләри саламлашмынмы баша дүшүлмәзди.

— Үслубун дәјишмәмәси, тамамилә јени јарадычылыг реаксијасы үзүндә кечмиш, бәстәкарын шәхсијјәтинин узун сурәтдә инкишафы, һамыја јенилији чан атмасы демәкдир, јохса?..

— Јенилијә верилмиш суалдыр. Әввәла, тәнгидчинин гарышысында дуран проблемин мүрәккәблијини гејд етмәк истәрдим. О һәр шејдән әввәл, мүәллифин фәрди јарадычылығындакы бәс вә дүшүнчәләрини, доврәрәкинин гаҒачлыг и әдәбијјатына бәдии әбәрләр јаратмасынын јолларыны ачмалыдыр. Бунла јанаш олан да «јаранан әсәрләри шөһрәт гаҒанмыр, бәс вә дүшүнчәләрини нә дәрәчәдә јаратмасы вә ону ејнилә дәрк едә-едә бөјүмүшдүр. Бу, јалныз бир ишдән сонра мүсбәт нәтичә ола биләр. Бу, бәдии ишин мүәллифинә, бөјүк јарадычылыг ишинә, ону ејнилә дәрк етмәсинә, ону ејнилә дәрк етмәсинә, ону ејнилә дәрк етмәс

КЕЧМИШӘ ШАИР СӘЈАҺӘТИ

Фатеһ Ләрин 100 ҝ ирдиҝи Нәрмәт-Ләзәт шаиР «Јыгы» ох ҝалмиш ҝәтрәләр. Доҝрудан да:

Дүнјада бир һүнәр
јашајан дејәл,
Бир дәфә ҝөрмүјә
ҝедиәмәсә.

Вә һәм дә:

Нә вахт доҝмуҝдса есил
сәнәткар —
Һәр халҝын шөһрәти о
вахта дүшүд.

Нәрмән бир дөләдә јүксәк мәнсәб шахсијәтини тарихи ҝорушуҝ јолундан мүшаидә едиҝ, мәҝам тапыб Арадын о тајына «ләдаҝ»ыр; Тәбризин шөһрәти шөһрәтини вараҝлајыр, бунлар халҝын нүмајәндәсиндә дә мө'јүмдүр.

Араз һәмин Араз, дүнјанын үстүндә јох јериниин мәнзәрәләр дәҝишмәдиҝ, чох јерә ишләдиҝ ишләјә сәләләнә, Чох хырда хаҝлар тәдрин хошбәхтиҝ јолуна чыхмыб. Тәбризә өз ҝөрмә тә-тез Фазил хаҝла, Бакы хаҝсала өз јериндә ағаҝлара «јеринә дәҝишә», Пушкинә бу күнүн шаири кими дахилләр...

Шаир Чабир Новруз чидәи зәиләтин мәнсулу олан һәмин әсәри јаздыҝы сәмиҝ кирпиҝ сөзүндә дејир: «...Зүмрүд гушу» хаҝлымызын тарихи јаҝмасы, Азәрбајҗан торпаҝы һаҝлында дастан-дыр».

Ајры-ајры мүәллиф фисилләрдән, Чабир Новрузун јаздыҝы кими, јыса һөкмлә поемалардан өз «јуз шеҝ»лардан» ибарәт бу әсәрин композисијасы дағыныҝ дејил ки? Мөчүр, јох. Чүнки әсәрин бүтүн фәсилләриндән кечән ајдын, ишыҝлы бир хотт вар—Пушкин јолу. Бөјүк бир ишдәмиш чүнки бу тәрздә поезија јаратасы сајҝы чохдан бәлә одуҝу бир јолда Азәрбајҗан торпаҝына ҝәлир. Индијәчән Пушкинин кәзиб-ҝордүҝ јерләрин өн кәсәли, ајдын чүнки дә чох ишыҝлы фикирләр сајҝы ајдан, дүстлуҝ, инсанлыҝ үчүн ҝоруб-ҝөтүрмәли һадисәләрә долу бир дөнәм... Тәмиз тәбиәти тәдрәҝ тәмиз инсанлары олан бир өлкә. Бәлкә «Зүмрүд гушу» рәмзи мә'на дашыјыр? Бу торпаҝ елә, доҝрудан да, һеч бир тәсвиря сығмајан ренкләрин гатышындандыр јарамыш олмаҝ хәтәрдә дејилдими?

Зүмрүд гушу өзлиндә бу кәәл диҝәрин бүтүн әләмәтини ренкләрә әкс етдиҝин бир хәритә иди. Пушкин ајдын ишыҝлы бир ҝүнүн шаиРи кими дахилдиҝ. Сонралар Пушкин бу хәритәдә өз јолуну да ахтарыб тапачаҝ: Бу јолда јанашы ҝедән Аббас-Гулу Ага, Мирзә Фәтәли Ахундов јолуна бахдыҝ чох мәнзәрәләр; Фазил хаҝла үзә ҝәлдиҝ кәдиҝ ахтарачаҝ. Өмрү боју отағындан чөнүб бабаҝы өскин олмажаҝды.

Бүнсәдә, дүјүдан јөгрулмуш рәнкләр дүнјасы. Бу дүнјанын әсәри олмаҝдан бөјүк хошбәхтиҝ. Вардыҝмы?

Бәлә надиҝинин бири дә онун ҝөрдиҝ-гијмәтини билмәјән ҝрафин отағындадыр. Мудрик гочаја вердиҝи сөз («Өмү, бу гадынын әд мүнүнүн бос ҝраф өн ҝөндәрдә»), гочанын өјнамы чавабы («Ҝрафын өдәјә алмасы елә бизә өдәјиҝдир / бу саат, оғлум») јадыма дүшүнүҝдү. О, Гафгаза бу ҝөрдә дәрд јуҝу илә ҝәлмәмишди. Кәрә дөнәндә исә онун каретасы даҝа ағыр кедиҝди, дәрдини чәкә билмиҝди. Каретә јорҝун, мәһәббәт јүкү ҝөрә дә Гафгаз дәрдә јүкләнмишдү. Бүнлардан чох-чох ајдын «ҝөјрдән» чәрәзини милли сүзм јеләмиш Шаир инди бунлары даҝа дәриндән бисс едәчәҝди. «Есә вә Көрәм» дастанынын ширин епизодлары ајраҝ ајраҝ шаирин фикринә бапҝа сәмтә апарачаҝды. Һәм зәнҝәрән, һәм дә дахилдиҝ көәләләрин Бакыханов јолунда ҝәлмәјә чох ајдын чевриән мудрик сөһбәтләр едәчәҝди. Пушкин инанчаҝды ки, јүз јаҝмы илә Азәрбајҗан халҝынын тарихи үнсијәтинә хидмәт едә-бәлә дилмәнә оҝулдар бир ниҝ халҝын мәдәнијәт нисбинә дә дилмәнчә олмаҝа ҝалдырдыр. Паскевичдәр бу ојанышы зәлзәләнә дүрүш кәтә билмәјәчәкдир.

Бунлардан һамысынын фикирләшәчәк. Ишыҝлы инанчдиҝ өдә фикирләрдән бирн-бирн јапышачаҝ. Лакин ниҝ бөјүк дәрд ачыҝ боју онлара «јаҝланмамајачаҝ: тәлә онун гарышысына Грибоједовун табутуну чыхартды: тәлә она Азәрбајчанын халҝларитәхсин бағышламыш мусәлман гадынын елдурулмуш ирнин мејдин үстүндә тәкдиҝ ҝөз јашына кәтәр-ды.

Өрәјәрмә кәлиб бир
табут үчүн
Мусәлман гадыны—бу,
мө'үзәдир.

Бунлар дамла-дамла јығылажаҝ шаирин ҝәлбиндә «Гафгаз вулканы» адланан нарнаныҝ, үсјанларынын ниссләрини ајдын ҝөрә-ҝөрә ајдынлаҝ:

Бурда иҝлиндин Русија
бир ан,
Ө-ә-тә дајанды бөјк,
фәзәләт.
Граф—рус чарынын
дејә адындан,
Пушкин—рус халҝынын
адындан, фәгәт.

«Мәһәббәт» фәсилиндән «Күлә» фәслинә бирбаша кечиҝ мәзәр чарпмыр. Бу кечиҝ јенә дә Пушкин јолудур. Пушкин јолу өз инсанлары тәбиәндә бәлә дә, инсанлары ишыҝа сәсләдиҝ үчүн јаманлыҝ ҝүлдүҝ илә дүшмәнчә ајдын. ШаиРин поемасын өн поетик, тә'сиРли фәсилләриндән бири «Күлә»дир.

Мә'лумдур ки, бөјүк әсәрдә бүтүн форма, үсул, сүжет—композисија хәтти вә сәнәр әсас ишдә вә мәзмунда, мәгсәдә хидмәт үчүндүр. Бә'зән мә'зум чәрәнидә гурулмуш поемаларда бүтүн форма-ларә ријајәт олунса да, һәтта өн, јатуал мөвзуларда тохунуласа да, онлар охуҝунун дитгәтини чәлб еләмиР. Поема, һәр шеҝдән әввәл, үнсиҝ поетик дилдә јазылмалыдыр. Кичик бир лирик шеҝ'ри мәнә тәзәлијә ҝөрә бәјәнирсә, поемаҝы исә бүтүн тәсвир вә тәрәннүмләрдә дә, әлбәттә вә дәтәдларындан да бәлә тәзәлиҝ, јүксәк поетик дәҝ'лиш тәлә' етмәдијиҝ. Мән бир охуҝу кими бә'зи «монум ромаилары» тобуз сәз бәсмирам, Роман әсәрнин—јох. Чүнки о Јердә пушкинләрин әмәәлләри голанда ајдын, ишыҝлы әмәәлләрә кәлә атмаҝ исә дән јеринә кәлә атмаҝ кими бир шеҝдиҝ!

Аббасгулу Ага Пушкинин өлүм хәбәрини ешидиб Тифлисә кедиРди. Анчаҝ тә'дијдин. Пушкинә бирҝә кедиРди.

Пушкин дүшүнчәдән өнәјмүш бир Һәјвә ајдын. Бакыханов дејирди ки:

Русија—
мүәллә өтиРдијинин
топлар дөјүшүндә
өтиРмәјиндә...

Пушкинин јарасындан ган ахыРды... Бакыханов дејирди ки:

Мә'налар јаҝыРды дәҝ
кәәтүдән,
Пушкинин јаҝ апарыды.
Дүнјанын сол ајы ајы
ишиан алмаҝ истәјиРди.
Бакыханов дејирди ки:
Јаҝмыш ишиаЧыдыР. Бөс нә чә олду ки...
Гуламрына достунун сөзләРи:

Бизнидир јер үстә бөјүк
сәләјиб,
Сәәүмү, сиРримә о
дүјмәҝдыР,
Мәни ҝалмаҝ үчүн
тунҝуләрәдәк
Һәр кәс өз дилиндә
оҝ'јаҝдыР.

Бир дә дејиРди ки:

Дүнјада һәмишә
сәләјиРлар вар,
ГоРујан исте'дад,
сәнәләРлә...

Аббасгулу Ага бу фикиРдән буруланыҝдан чыхыр, Русијаны бу итиҝә вә јаҝмаҝа чағырыРдаҝ.

Тәәсүф ки, бәшәр тарихинин илк күләРиндән бәлә нәнаг ганлар одуб. Дәјаҝлыҝа да хәиРдәки инсанлаРын һарајы. Бакыханов да бу һарајда «дүнјанын дәмәнә» чыхмаҝ, ачыҝлы Чәнҝ дөнмәк истиДаРында иди.

Бу күнүн шаири бу күнүн «һарајы»ны она гоРујан, мүхтәлиф РәнәјләРлә дәнишиб, бә'зи артыг һаЗилларда вардыр: (бутаРдан бә'зиләРи РедактоР асанлыҝ ахтиҝар едә биләРди), охуҝу шаиРин мүасиР ә'лаРына јаҝмыз дүјү. Һисс едиР ки, Дантес һаЗр да сагдыР. Гренадада Лонҝа кәлдәни о атмыдыр. Нәјмин вәтәнинДән о дидәРкин салмыды, Чилидә Пабло НеРуданын тифатына бомба гојмуДу. О, бәлкә дә «бизим сәДРимиз» гијафәсиндә СабиРи јатаРа салмышдыР?

Пушкинә Гафгаз гафгазлылара мүнасибәтини тәсвиРиндә Н. Һәсәнзадәнин шаиР вәтәндаш тәРәзи чох ајдын көРүнүр. Бурада өзү поезијасынын јени РәнкләРи үзә чыхыР.

Јүкүнү гуҝу поемасында Нәриман Һәсәнзадә ади бир сәРјан сәјаһ кими дејил, чох һаЗда Пушкинин Гафгаз довРүнүн шаиРдә кими дәнишиР. О, тарихи һадисәләРә мүасиР көзлә бахса да, о довРүн әдәбиРлиҝ заманы Релјефиндән гопаРмаиР. Бу јени мүнәРәнин РиДиРиР. МүнәРә мүнасибәтдә өз шаиРин мүасиРләРи әЗәмиЈЈәтиндә. Пушкин да, Бакыханов да, Агаһын о тајланда әдәбиЈЈат дүнјасы ајы вә дикәр көРүнүш шахсләР вә әдәби гәһРәманлаР да сәнки һамымызын көРүб сөһбәт еләдиЈи, дәРдләшдиЈи инсанлаРдыР.

...Исти јај күнү, јуҝ... бир ҝәнҝ кәлә-кәлә өзлиндә јуҝ кими бу тәмиз бахыҝем. Гонҝуҝмаҝ шаиР достумуз «Зүмрүд гушу» өзәРи. Чохдан бери онун өкәнн тәблиДә лаиг шеР китабларымыз тәблиРләРдә сајмаҝ. Чүнки ә'лаРлаРдан бә'зиләРи елә кәлР ки, поема өзү јени Јарадыҝчылыҝ үфүГуна сәсләнмиР. ҮфүГ дә гәнРәмдә. ҮфүГүн әРтәсиНи, Јуз.Јуз әлин ил өввәдинә көРмәк истиРәм—шаиРин тәсвиР етдиЈи о заманы Гафгаз мүнәРинин тәбиәт мәнзәРәләРиндән өн гәлб, өн кедиб?.. ДағлаРын белинә јени доланыб, әиРәләР пәРвәР јаРпаР јаРпаР, дәРәләР вә дәлләРә дағ чаРјаРыны чәкә апаРыР; мешәләР—дағлаРын, дүзәнләР—дағатынын үфүГә сәРјиб. Бүтүн јамаы, әРмүд гушу, кәәлләРин тачмысы, сөнн сеР етмәздән әввәл олубму?..

Мәммәд АРАЗ

(ӘВВӘЛИ 3-Ү СӘҺИФӘДӘ)

Тәнгидчи „гызылахтаран“ олмалыдыр

Тәбиидир ки, габаҝчыл, новатор јаҝмаҝлыҝы дүзкүн дәрк етмәк үчүн мүәллифдән мүсиГинин јарамаз тәфәккүРү вә мүәјян мусиГи мәдәнијәти сәвијәсә тәләб олунуР. КуталәРин естетик тәРбијәсә просесиндә журналистләРин үзәРинә бөјүк мәс'улијјәт дүшүүР.

Ничәсәнәтин бу вә ја дикәр һадисәсини дОГРу баша дүшмәк, өнә лазымлыҝ гијмәтләндиРмәк, мө'насыны дүзкүн ачмаҝ чох вахт асан олмуР. Бурада әсәл тәнгиди әсәРдә јаранмыдыР. Кечиҝин бөјүк мусиГиЧиләРи һәмишә ничәсәнәтин кәләчәк тәләјини үзаГкөРүнлиҝлә мүәјјәнләшдиРмишләР. Мә'лумдУР ки, Бизенин «Кармен» өперасынын илк тамашаларынын бириндә әсәРин салонаДынлаР тәРәфиндән чох пис гаРшылАмасына бахмајаРаР, Чајковскинә онун өкәчәкдә јүксәк гијмәтә вә јүксәк ирәли јаҝмасы, Ренан Белински, Добролјубов дөврүн адаби һадисәләРинә, Серов, Стасов кә РУс мусиГисинин тәбиГинә бәлә узаГкөРүнлиҝлә јанашмышлаР.

Лакин илкин гијмәт ин гаРәјә ајатаЛа олса да тарих һәмишә она өз дүзәлтишини вериР. Биз бу вә ја дикәР әсәРин үзүнөРмәлүлүҝүнә дамышәкән, һәР шеЈдән әввәл онун әсәРә бөјүк дәРәјә малиК олмасы, бөјүк үмумилиҝ идејасы вә емосионалдыР вүс'этини, бөјүк үмумилиҝдә өнәмәјә малиК өләРдә тутуРуР. Һәр дөвР өз јахшы ишчәнәт әсәРләРинә өзүнә јахшы олан мәнәјәләРә јаРанЫР. Бахы «јошф еләјин» РомантиЧиләР онун јАРадыЧыЛыГЫнЫ өләРинин бәдиИ мәсәд принсиПЛәРинә сүРүмЛәРдән өз сәјиРдиЛәР. Шекспир ајРы-ајРы дөврләРдә мухтәлиф чүР гаВРанЫлЫРДЫ. Бәзи мисаллаРдан чох чәмиИ олаР. Елә сәнәт әсәРЛәРинин үзүнөРмәЛүлүЈүнүн РөНИн да РәнгләРдә ОЛУР. Бәзи мисаллаРдан бириси мәнИм. МусиГи бәРәдә мәс'ЛәЛәРдә ЧОХ ЧОЛР. Бу вериЛИЛәРдә Хачатурјан, Шедрин, Пахмутова вә Башта бәстәкаРлаРы тамашачы илә екран васитәсилә ЧИЧәсәнәт бәРәдә чаЛы, сарбәст сөһбәт апаРмышлаР. Тәәсүф ки, бу вериЛИЛәРдә, әдәнсә, дамаН етдиРилмиР.

Бә'зән диЛәјиЧи илә УНСИЈЈәТИНИ јенИ фОРмасы, НЕчә дејәРлә, експРомТлА ЈАРАНЫР. Бир дофо мән ЈУхАРы сИНИф шамИРдИРИНИН КОНСЕРТИНДә ИШТИРАК ЕТМәОЛ ОЛДУМ. САНРЫЛЫ чЫХмАДАН ГАБАГ АПАРЫМЫ ИЛә ӘВВәЛчәдән НЕЧә Иә БәРәДә МЕСЛәНәТИНШИ МәДИНИМИЗ ИЛәДА, ДИНИЛИЈИЧИЛәРИ СөНБәТИМИЗИ ЧОХ МАРАГЛЫ НЕЧИР. Бу НАДИСәДән СОНРА МәН НәМИШә ЮРУЛМУРМИ СУАЛ ЧАКИР, НәР ИКИ ТӘРәФИН МАРАГЛАНДЫРАН ЧАНЛЫ СөНБәТ ШӨКЛИНдә ГУРУРАМ...

Мәнчә, јенИ әсәРләР ҮЗРә өТИЧИ РА'ЈАРАМАСЫНДА ЧАЛЫШМАЛЫ ОЛМАЛЫДЫР. ДИСКУСИЈАЛАРЫНДА ИНОГНОСТ, НЕчә дејәРләР, МүБАНИСәЛәЛәРИ ЈАРАНЫР; ЈЕНИЛИЈ Вә ХүСУСИЛә МУРәККәБлИК НИМИШә МУХТәлИф ОЛМАЛЫДЫР. ЈЕНИ ОЛДУҝУ ҮЧҮН БУ ЈЕНИЛИЈИ ГИЗЛәТмәК ОЛМАЛЫДЫР. ЈЕНИ ЈЕНИЛИЈИ ДАҝЫТмАК ЈАРАНЫН ВАР... Бәлкә дә, ЈЕНИ РА'ЈМУХТәлИфлИЈИ вә МАРАГЛЫ фИКИРләР ДОГУРА БИЛИЧИК өСәРләР МУАЖИРЛәРдә КИНАРДА ГАЛЫР. ЈАХШЫ ОЛАР ки, МУХТәлИф ЖАНРЛАРДА ЈАРАНАН (МАНИЈДАН ТУТМУШ ОПЕРА вә СИМФОНИЈАЛАРА ЧИЧИ ӘСәРЛәРИН МУАСИРләРИ ИРДИЧЫЛ КЕЧИРИЛСИН.

ЧаВанлАРЫМЫЗЫН ЈАРАДЫЧЫЛЫҝЫНЫН ТәБлИҝИ БәРәДә Сизин фИКИРИНИЗИ БИлМәК ИСТәРдИМ...

— Һәм консерваторија профессору, Һәм дә ССРИ Бәстәкарлар Иттифагы Идарә Һеј'әтинин РәИСИ кими мән чохдандыр ки, чаванлАРда БАГЛЫЈАМ. ОЛАРЫН МАРАГЫ, ГАЈЫЛАРЫ, ДРАМ вә ИСТәЛАРЫ МәНИ ЈАХШЫДЫР.

Сонатнар кинчлик илләРИНдә дАНА КОРРәСИД, О ӘЗ ҮГУРСУЗЛУҝУНУ ДАНА ДОРИН ИЗТИРАБЛА КЕЧИРИР. Тәнгиди (хүсУСИлә ОНУ ӘСАСЕСЛА, ДАЛИЛСИЗ САЈАНДА) БӨЈЮК САРСЫНТЫ ИЛА ГАРШЫЛАЈЫР.

Кинчлик—әсәсән ЈИДДИЈәТләР, тәРәддүдләР довРУДУР. Бу Һәмин сонатнар ајатЫ АЛТЫНДАКЫ ЗАМИНИН МәНИМсАНлИЈИНИ ЈенИчә ИНсЕ ЕДИР, ЈАРАДЫчЫлЫҝ ЈОЛУНУН КәләчәК ИСТИГАМәТЛәРИНИ МүЈәЈлАнлАДЫРДЫР. Өн ОЛАРЫН ИЗРАНЫН, ФОРМАлАШМЫШ СОНАТЈАРлАРЫН тә'СИРИНИ ДУЈАН КАНЧ МУәЛлИф ОЛУНУЛА ЈАНАШМЫ, МУСТәГИЛлИҝ чАн ВАР, ЈАРАДЫчЫлЫҝ ЕКСПЕРИМЕНТлАРИНО ИЗНәСИЗ КИРИШИНИ.

Бу ЕКСПЕРИМЕНТлАР ИЧРИСИНдә ДИНЛәТИРИНИЗ, КАНАРДАН ИЗТИРАМЛИ ИНСУРУЛАРДА ЕСИЛ ЈенИлИЈИ ФИРГЛАНДИРМИЈә БАЧАРМОР ДАЈАНМАДЫР. ЈенИ ЈЕНИлИЈИ ДАРК ЕТМәКдә ЈАНАПЫ, ЖУРНАЛИСТ НАГИЧИ ИСТәДАДЫ ДА ДУЈМАлЫДЫР. Бир СәЛәр, МАНИФЕСТдА ЧЫХЫШ ЕдәНЛәРИР, ГИР НөВ, «ГЫЗЫЛАХТАРАПлАР» ОЛМАлЫДЫРлАР, ТОРПАҝ КУЛАҝСИНдА ЈАРАНЫРлАР. ИНчАсИнәдТИН ЗАЈАН ЖУРНАЛИСТИН ӘЗ ЧАВИЛ КЕФИЈИТләРИНИН БИРИ дә ИСТә'ДАДЛАРЫ КөПдә вә МУДАФИЈә ЕТМәКдИР.

Тәәсүф ки, МәТбуат, ТЕлЕВИЗИЈА вә РАДИО ӘСәРләРИНдә ТАНИНМЫш СИНТАКСЛАРЫН ЈАРАДЫЧЫЛЫҝЫ Илә дАНА ЧОХ МАРАГЛАНЫР, ЧАванлАР ДАРДА ТӘЗАДУФлАРЫ-ТӘСАДУФлАР САЛЫР, ОНлАРЫН ЈАРАДЫчЫлЫҝЫНА бә'зән дАРЫ Мә'ЛәРдә ЈАНАШМЫР.

Чаван мусиГИчиЛәР ӘРАСЫНдА БЕлә БИР ИСТИлАН ВАР; «МАРАГЛЫ МөВЗУ». БУНУНла ОНлАР МАШЫНР БәстәКАРлАРЫН ӘЛәРИНИ вә ТәМРИНЛәРИНИ ӘЗИНдә ТОПлАМАҝ ИЗТИРАБЫНА ӘЗИРдә ТУТУРлАР. БеләдИРИ ЈАРАТМАҝ ИЗТИРАБЫ Илә ОЛМАЛыДЫРлАР. ЈАхШы ОЛАР ки, ЗАДДЫЈЛАТЛЫ, ӘЗУ дА ЧАВАН БәстәКАР тәРәфиндән ЈАРАДЫлмАСы ӘСәР БәРәдә ГОЛАМ ИЗлАР ИСТИРАЈ МУәллИф ТАлМАР ВСАН ДЕјИл...

Өкәр бИр ИШРМИ Илә ӘВВәл дә МәСәләнИ БЕлә ГОјәДЫР, ИНДИ Иә ШЕЈдИНИ Б. ГОјАЛЫР. Ә. Ә. Ешмәј, А. Петров, К. Хачатурјан, С. Слонимски, Б. Тишенко вә МУхТәлИф РЕСПУБлИКАДАлА СөМәРАЛИ ФААЛлЫҝ КОСТАРИН, КЕНИШ ИДУРИТәРИДА ИШәРәТ ГАЗАНМЫШЫ, ЛАКИН МөТбуАТЫН МәЗмУНУНДА ЈАРАНМЫШ, БИР СЫРА БәСТәКАРлАРЫМЫЗЫН ЈАРАДЫчЫлЫҝЫНЫ ИЗТИЛИф ОЛМАЛЫдЫР ки, ЈАРАДЫчЫлЫҝ ИЗТИРАБЫНДА ОЛМАЛЫМАСЫНДАН КЕлдИЈИМИздИр.

Сөһбәти апарды

Рубен ШАВЕРДИН.

«Журналист» журналы, № 8, 1976.

ХУР-ТЫРАГЫНЫН ӨҮӨВ СЕЈРӘНКАЛЫ ВАР...

Фото Малик Чәфәровундур.

Дүнјанын мәдәнијјәт аләминдә

АРКЕНТИНА

ПАБЛО НЕРУДАНЫН ПОЕМАСЫ ӘСАСЫНДА

Буенос-Ајресин «Театро популар» (Халг театры) Пабло Неруданын «Бишаҝ маһны» поемасы әсасында јени бир тамаша гојмушдур. Бурада иштиРак едән актјорлар әввәлдән ахыРдаҝ һәрәкәтсиз дајанмалы олмуРдулар. ТамашачылаР өз јаРдымчы сөзләРини тамашаја өз Пабло Неруданын өзү бәјанчылаР едиР. Латын Америкасы халгларынын тарихи, ајдыдыР дөјүшләРи, испан һәмкарлыҝына јаРпаҝ вә бөјәнә ГәРәмләР вә һәмкарлАР, шахтачылар вә бәлыҝчылАР, хАЈР шаиРләРин сәнИдә чанлаНыб көз өнүндә ҝәлиб кечиРдИр. Тамашачылар «Тереза вокуВАлынын вАЗЫРлАДЫлАРы: Өсәрдә Аленденин, Корвиланы, Че ГевАРАНЫН КөРүР, Чилидә Пиночетин тәРәтдиЈи чинајәтләРИ шаиДИ олУРлАР.

МәтбуатдА ЈАздЫлЫмЫз КөРә, ЈенИ тАмАША ӘлКөмИн тәРәфИнә ИЗАДИР. «Тереза поЧулАР» Әрдәнтин театр сәнәтинин шәРәфИ өн'әләРинин дАвАм ЕтдИРИр.

БРАЗИЛИЈА

НӘЗАРӘТ КҮЧЛӘНИР

АрКентинада чыхан «Опинјан» гәзетинин вәРдИјИ хәбәРә КөРә, БРазилИјАдА сон вахтлАР әдәбИјАТА вә мәдәнИјәТ ДөВләТ НәзАРәТИ ВАДДАН ЗИЈАДә КүчлАндИРилмИШдИР. Кечән ил 19 фИлм, 20 театР тАмАШАСы, 300 кИтАб ЧАПдАн ЕдИлИлИ. ГадАнлАР, сәбәбләРИн Елә КөСТәРИлИР: «ДАГлЫлЫ сәчИлИР дАШЫМЫз, МИллИ ТәЛәфОнлАРЫнА Өз ӘлАГА ВАСИТәсИлә ЗИЈАН ВУРУЛМУРДУР КөРә...».

АхЫРЫнДА Исә «Опинјан» ГәзетИнИн ЈАзЫчЫсЫ Антонио Диас Гомесин ИЗәнИнИ ИЗлАмАГ ИЛә ЧАлЫШЫР. Ону ИЗләјИРәм ки, ЈенИ ТАмАША ӘлКөмИн ИШИнИн ИЗлАнмАсЫнА ГАРШЫ ЧЫхАнлАРЫн ЈАР